

УДК 342.9(477)

Л.В. СТРАТІЄНКО, Вищий господарський суд України

ОСОБЛИВОСТІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ СУДІВ УКРАЇНИ

Ключові слова: нормативно-правове регулювання, організація та функціонування, господарські суди

Проголошення України як правової, соціальної, демократичної держави Конституцією України (ст.1) покладає обов'язки на органи державної влади здійснювати свої повноваження і владні волевиявлення ґрунтуючись виключно на закріплених нормах права. Будь-яке соціальне утворення для підтримання свого стабільного функціонування повинне розроблятися і ґрунтуватися на законах, а тому державне управління у всіх сферах свого втілення, в тому числі й у діяльності судових органів, повинно ґрунтуватися на правовій основі та відповідати чинному законодавству. Це створює основу для вивчення нормативно-правового регулювання організації та функціонування господарських судів України.

Деякі аспекти нормативно-правового регулювання організації та функціонування господарських судів України вже вивчалися науковцями, серед яких: Г.В. Атаманчук, А.Б. Венгеров, К.Г. Волинка, Ж.Б. Доржиев, В.С. Ковальський, В.Т. Маляренко, О.М. Мартінова, Т.І. Француз, В.Н. Хропанюк, А.Ф. Черданцев, М.І. Черленяк, І.Б. Шицький та інші. Метою статті є дослідження особливостей нормативно-правового регулювання організації та функціонування господарських судів України. Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання: визначити поняття «нормативно-правове регулю-

вання організації та функціонування господарських судів України»; проаналізувати систему нормативно-правових актів, які регулюють всі аспекти забезпечення організації та функціонування господарських судів України; з'ясувати роль та значення нормативно-правового регулювання організації та функціонування господарських судів України.

Складова частина поняття «регулювання» відповідає за напрям впливу цього поняття, тобто поняття «регулювання» походить від дієслова «регулювати»: вносити певний порядок, систему; впорядковувати; приводити до необхідного для роботи стану; досягати правильної взаємодії, узгодженості окремих складових; зменшуючи або збільшуючи досягати певного ступеня; від лат. *regulare* – налаштовувати, налаштувати [1, с.1111–1112]. Складова «нормативно-правове» передбачає метод впливу, тобто за допомогою норм права та права. Ж.Б. Доржиев зазначає, що нормативно-правове регулювання є однією з форм (видів) правового регулювання разом з індивідуально-правовим (казуально-правовим) регулюванням, є первинним щодо початку правового регулювання, має загальний характер, бо здійснюється за допомогою права [2, с.123]. А.Ф. Черданцев наголошує: «Нормативне правове регулювання віднесено до первісного етапу правового регулювання. Воно має загальний характер, розповсюджується на всі конкретні відносини одного виду або роду» [3, с.345]. Г.В. Атаманчук висловлює незгоду з цього приводу та підкреслює, що прикметники «нормативне», «правове», «законодавче», «юридичне» вживаються як синоніми, але не завжди кількість документів з правового регулювання того чи іншого питання говорить про те, що таке регулювання було здійснено [4, с.203]. К.Г. Волинка вважає, що нормативно-правове регулювання – це процес, що триває в часі і є досить складним та довготривалим; здійснюється у кілька етапів: 1) правова регламентація суспільних відносин – процес розробки саме юридичних норм, спрямований на загальне не індивідуалізоване регулювання відносин та тісно пов'язаний із

правотворчою діяльністю; 2) конкретизація прав і обов'язків у ситуації передбачених нормами права правових відносин; 3) фактична реалізація правових відносин, що є результатом діяльності регулювання [5, с.107–108]. Отже, на підставі викладеного, маємо змогу окреслити власне визначення нормативно-правового регулювання, під яким розуміємо процес, спрямований на ефективне впорядкування правових відносин, поведінки суб'єктів правових відносин за допомогою системи нормативно-правових актів багаторазового використання. Під нормативно-правовим регулюванням організації та функціонування господарських судів в Україні розуміємо процес, спрямований на забезпечення належної організації та функціонування господарських судів в Україні шляхом чинних нормативно-правових актів. Діяльність судів та їх компетенція завжди були пов'язані з правом, на підставі якого здійснюються заходи щодо їх організації та забезпечення їх функціонування.

Основою нормативно-правового регулювання організації та функціонування господарських судів в Україні є нормативно-правові акти, що діють на території держави. Нормативно-правовий акт – це акт правотворчості, юридичний документ, який містить норми права [6, с.13]. С.В. Ківалов вважає, що нормативно-правовий акт – це письмовий документ, який прийнято відповідно до встановленого порядку уповноваженим органом державної влади та який містить правові норми загального характеру. Науковець підкреслює, що в системі права України та більшості інших країн нормативно-правовий акт є загальним джерелом права [7, с.53].

С.С. Алексєєв виклав власну позицію з приводу доцільності використання нормативно-правових актів для нормативно-правового регулювання: по-перше, нормативно-правові акти можуть бути швидко прийняті, до них можуть бути внесені зміни необхідного об'єму або скасовано певні положення, що дозволяє швидко реагувати на зміни потреб суспільного розвитку та забезпечити динамізм права; по-друге, нормативно-правові ак-

ти виходять з одного центру – органів державної влади, що надає можливість системі права функціонувати в єдиному, цілісному руслі, довести системність у межах всієї держави; по-третє, нормативно-правові акти дозволяють чітко та визначено фіксувати в документах зміст правових норм, що виключає можливість свавільного тлумачення та є основою забезпечення законності в державі [8, с.209].

Розглядаючи особливості нормативно-правових актів, зазначимо, що вони повинні мати певну структуру. В.С. Ковальський та І.П. Козінцев підкреслюють, що насамперед визначається назва акта, яка є складовою частиною офіційного тексту та визначає предмет регулювання цього акту і сферу його дії та є інструментом щодо обліку та систематизації законодавства. Преамбула (вступна частина) несе найбільше змістовне навантаження, стисло роз'яснює мету, соціально-політичні обставини, що стали причинами прийняття цього акту, та мотиви його видання. Якщо акт великий за обсягом або складний, використовують рубрикацію – розбивають його на розділи, частини, глави, статті, пункти та інші структурні елементи, серед яких статтю та пункт визначено як основні структурні одиниці [9, с.100–102]. Кожна стаття або пункт мають містити норму права. Зазначені правила притаманні всім нормативно-правовим актам попри їх різноманіття. Сучасне законодавство України включає близько 185000 [10] нормативно-правових актів, над якими триває робота законодавця: їх доповнюють, скасовують, змінюють або приймають нові. Таке різноманіття нормативно-правових актів вимагає проводити заходи з їх упорядкування і застосовувати певні класифікації.

У правовій науці є досить багато класифікацій нормативно-правових актів. Так, Ю.В. Аманацький визначає такі види нормативно-правових актів залежно від особливостей правового статусу суб'єктів правотворчості: а) нормативно-правові акти, прийняті за результатами всенародного референдуму; б) нормативно-правові акти, видані органами державної влади; в) нормативно-правові акти

місцевого самоврядування; г) нормативно-правові акти діяльності організацій, установ [11, с.107]. В.К. Бабаєв підтримує характеристику згідно з правовим статусом суб'єктів, але вказує дещо інше коло суб'єктів: а) референдум; б) органи державної влади; в) Президент; г) органи управління; г) посадові особи державних і недержавних організацій [12, с.328]. На нашу думку, характеристика Ю.В. Аманацького є більш вдалою, оскільки виокремлення президента та посадових осіб з органів державної влади є зайвим, адже не передбачає окремого правового значення для зазначеної характеристики. Але В.К. Бабаєвим запропоновано досить цікаву характеристику нормативно-правових актів відповідно до питань спільного відомства та сумісної діяльності, наприклад сумісні накази Міністерства внутрішніх справ та Служби безпеки стосовно боротьби зі злочинністю [13, с.328]. З.Г. Крилова вважає за потрібне поділити нормативно-правові акти залежно від об'єму та характеру впливу на такі: а) нормативно-правові акти загального впливу – юрисдикція поширюється на всіх суб'єктів правових відносин; б) нормативно-правові акти обмеженого впливу – поширюються на певне коло суб'єктів; в) акти виключного впливу – застосовуються у надзвичайних ситуаціях (під час військових дій, надзвичайних погодних умов та в інших випадках) [13, с.9].

Систему нормативно-правових актів, виданих органами державної влади, визначено як законодавство. С.В. Ківалов зазначив з цього приводу, що система законодавства – це сукупність нормативно-правових актів, розташованих згідно з визначеним порядком. Науковець виділяє у системі законодавства вертикальну (ієрархічну) та горизонтальну (галузеву) структуру. Ієрархічна характеристика – це порядок підпорядкування нижчих норм вищим, галузева – це спрямованість нормативно-правових актів щодо галузі права, до якої їх віднесено: адміністративне, кримінальне, цивільне, господарське, господарське-процесуальне та інше законодавство [7, с.56–57].

Найбільш поширеною та важливою вважають класифікацію нормативно-правових

актів за юридичною силою. Відповідно до юридичної сили нормативно-правові акти поділяють: а) на закони; б) підзаконні акти. Закони, у свою чергу, поділяються: а) на конституційні – Конституція України; б) звичайні закони, які приймаються відповідно до конституційних. Такої точки зору дотримується більшість науковців [8, с.209; 11, с.106; 7, с.57]. Вважаємо за необхідне додати міжнародні договори, ратифіковані державою, які також можуть мати юридичну силу як на рівні Конституції України – Конвенція «Про захист прав людини і основоположних свобод» [14], так і на рівні звичайних законів – Договір між Україною та Португальською Республікою «Про соціальне забезпечення» [15]. Закони визначено як нормативно-правові акти, які прийнято вищим органом законодавчої влади або шляхом референдуму та які мають вищу юридичну силу [2, с.40]. Закон – це нормативно-правовий акт, що має вищу юридичну силу, який прийнято в особливому порядку та який встановлює загальні норми всіх галузей права і регулює найбільш важливі суспільні відносини [16, с.47]. На нашу думку, закон – це нормативно-правовий акт, який складено за чітким порядком у письмовій формі уповноваженим органом законодавчої влади або шляхом референдуму та який містить конкретні правові норми, які регулюють певну низку правових відносин у державі.

Структурною особливістю закону перед іншими нормативно-правовими актами є його розподіл на статті, натомість інші нормативно-правові акти поділено на пункти. Такий підхід зумовлений тим, що закони є більш стабільними та регулюють більш важливі питання, а інші нормативно-правові акти мають більш оперативний характер, зазнають частіших змін, прийняті щодо регулювання менш важливих відносин [9, с.102]. В.Н. Хропанюком окреслив основні характерні риси та відмінності законів від інших нормативно-правових актів: 1) закони приймаються винятково вищими органами державної влади або за результатами референдуму безпосередньо народом власноруч; 2) закони приймаються щодо регулю-

вання загальних, найбільш важливих аспектів життя суспільства, які потребують високоякісного задоволення інтересів особистості; 3) закони приймаються виключно в особовому законодавчому порядку, що відрізняє закони від інших нормативно-правових актів та передбачає наявність певних етапів, а саме: а) внесення до законодавчого органу законопроекту; б) обговорення законопроекту; в) прийняття закону за допомогою голосування; г) оприлюднення закону. Закони не повинні контролюватися або затверджуватися якимось іншим органом державної влади, можуть бути скасовані або змінені виключно органами законодавчої влади. У випадку перевірки Конституційним судом закону на предмет його конституційності та негативному результаті перевірки, до повноважень Конституційного суду входить лише визначення цього закону неконституційним, хоча скасувати його має право тільки вищий орган законодавчої влади; 4) закони являють собою ядро всієї державної правової системи, ними зумовлено загальну структуру сукупності, юридичну силу та субординацію серед всіх нормативно-правових актів [17, с.241].

Разом з прийняттям нормативно-правового акта досить актуальною є проблема застосування правових норм, що містяться в нормативно-правових документах. Велика кількість нормативно-правових актів потребує докладання значних зусиль для підтримання її в актуальному і придатному до застосування стані, що потребує систематизації законодавства та його належного впорядкування. Для вирішення цієї проблеми в Україні законодавці звернулись до одного з методів упорядкування та систематизації законодавства – кодифікації. Під кодифікацією необхідно розуміти діяльність, яку спрямовано на систематизацію та докорінну переробку чинного законодавства шляхом підготовки та прийняття нового нормативно-правового акта, яка передбачає не тільки систематизацію чинних правових норм, а й розроблення нових правових постанов, змінює зміст нормативно-правового регулювання. На відміну від інкорпорації, ко-

дифікація є прерогативою виключно органів державної влади. Під поняттям «кодифікаційний акт» розуміють нормативно-правовий акт збірного характеру [18, с.224–225]. Отже, вчені дійшли одностайності у понятті кодифікації та розумінні важливості цього процесу. У сфері нормативно-правового регулювання організації та функціонування господарських судів в Україні результатом кодифікації стало прийняття Господарського кодексу України, Господарського процесуального кодексу України і Цивільного кодексу України.

Таким чином, у процесі організації та функціонування господарських судів в Україні визначено, що господарські суди керуються: а) Конституцією України; б) Законом України «Про судоустрій і статус суддів»; в) Господарським кодексом України; г) Господарським процесуальним кодексом України; д) Цивільним кодексом України.

Особливе місце посідає Конституція України – основний закон, який має найвищу юридичну силу. Конституцією України передбачено загальні засади організації та функціонування органів суду в Україні, які містяться у розділі VIII. Так, ст.124 проголошує: «Правосуддя в Україні здійснюється виключно судами. Делегування функцій судів, а також привласнення цих функцій іншими органами чи посадовими особами не допускається», ст.125 містить норми щодо принципів побудови системи судочинства в Україні за територіальністю та спеціалізацією, статті 126, 127, 128 та 129 визначають осіб, які відправляють судочинство – професійних суддів, та загальні положення щодо їхнього статусу, процес отримання посади, недоторканність й незалежність суддів, підкорення лише законам під час здійснення судочинства, загальні засади його відправлення. Ст.130 проголошує загальні засади діяльності Вищої ради юстиції [19]. Враховуючи той факт, що Конституція України містить загальні засади щодо відправлення судочинства, зазначені вище норми діють на будь-яку сферу судочинства, окрім конституційного – цивільне, адміністративне, господарське та інші, але не містить

регламентації щодо конкретних особливостей судочинства.

Закон України «Про судоустрій і статус суддів» [20] є доволі складним і має структуру нормативно-правового акта — поділений на розділи та глави: розділ I містить норми щодо засад організації судової влади України; розділ II визначає систему судів загальної юрисдикції, її організаційні основи, повноваження та функції місцевих, апеляційних, вищих спеціалізованих судів, Верховного Суду України; розділ III містить норми щодо визначення статусу професійних суддів, їхніх прав та обов'язків; розділом IV передбачено порядок зайняття посади судді суду загальної юрисдикції, розділ V містить норми щодо забезпечення належного кваліфікаційного рівня судді, розділ VI окреслює дисциплінарну відповідальність суддів та повноваження Вищої кваліфікаційної комісії; розділ VII передбачає норми звільнення суддів суду загальної юрисдикції з посади; розділ VIII – норми про суддівське самоврядування; розділ IX визначає забезпечення суддів – їхню винагороду, засоби захисту недоторканності судді та членів його родини; розділ X визначає статус судді у відставці; розділом XI визначено особливості організаційного забезпечення діяльності органів суду України, фінансування відправлення судочинства, засади організації та діяльності апарату суду; розділ XII містить прикінцеві положення, які регулюють доволі багато сфер судочинства – діяльність Єдиного державного реєстру судових рішень України, вносять процесуальні зміни щодо порядку і строків апеляційного та касаційного перегляду рішень тощо [20]. Зазначимо, що всі норми Закону України «Про судоустрій і статус суддів» відповідають Конституції України та мають юридичну силу конституційних та звичайних законів. Зазначеним Законом вперше було регламентовано майже всі аспекти забезпечення організації та функціонування судової влади в Україні, визначено статус суддів, порядок їх призначення на посаду тощо.

Не можна недооцінювати роль Господарського кодексу України в забезпеченні орга-

нізації та функціонування господарських судів в Україні. Господарський кодекс визначає основний порядок здійснення господарської діяльності, чим надає господарським судам керівну основу для визначення відповідності Господарському кодексу України тих чи інших спірних обставин у процесі судового провадження. Господарський кодекс України перебував у стадії опрацювання майже сім років, що дозволило уважно розглянути, деталізувати і законодавчо закріпити майже всі аспекти господарської діяльності. Положення Господарського кодексу України стали матеріалом для багатьох наукових досліджень.

Разом із нормами Господарського кодексу України застосовуються норми Господарського процесуального кодексу України, який визначає порядок і особливості проведення судового провадження з господарських спорів, виступає в ролі інструкції суддям та учасникам процесу. Кодекс конкретизує і доповнює низку конституційно закріплених норм, наприклад, ст.1 доповнює гарантоване Конституцією України право на звернення до суду, ст.4-6 визначає склад господарського суду, що без сумніву є організаційним моментом, ст.2-1 передбачає використання автоматизованої системи документообігу суду, яка вважається невід'ємною складовою функціонування сучасної судової системи, забезпечує реалізацію таких принципів правосуддя, як гласність, технічне фіксування судового процесу тощо [21].

Правосуддя з господарських справ є спеціалізованим, що зумовлює використання спеціалізованого законодавства для вирішення спірних ситуацій, як ми розглянули вище – Господарський і Господарський процесуальний кодекси України. Але застосування спеціалізованого законодавства не є вичерпним. Так, В.К. Мамутова вважає, що окремі норми господарського законодавства містяться не лише в Господарському, а й у Цивільному кодексі України. Застосовуючи ті чи інші норми права в конкретній ситуації, суд має виходити з найважливішого загальноправового принципу пріоритету спеціалізованого законодавства над загальним – *Lex specialis*

derogat generali [22, с.4], але якщо у Господарському кодексі України немає спеціальної норми, яку можна застосувати для вирішення певної ситуації, суд має застосувати норму загального законодавства, зазвичай із Цивільного кодексу України.

Розглядаючи нормативно-правову базу організації та функціонування господарських судів в Україні, не можна оминати підзаконні акти, які належать до нормативно-правових документів. Відомо багато визначень поняття цього нормативно-правового акта. Так, науковець З.Г. Крилова вважає, що підзаконні акти – це правотворчі акти компетентних органів [13, с.9], але таке тлумачення не сприяє розумінню поняття «підзаконні акти». А.І. Косарев зазначає, що підзаконні акти – це акти творчості компетентних органів, які ґрунтуються на законі, не суперечать йому та служать засобами щодо виконання законів, конкретизації законів (як правило, до них віднесено акти різноманітних органів виконавчої влади). Науковцем надано класифікацію підзаконних актів, які поділено: а) на загальні підзаконні акти – нормативні укази президента та уряду країни, мають вплив щодо всієї території країни та мають юридичну силу, наступну після законів; б) місцеві підзаконні акти – це акти органів виконавчої та представницької влади на місцях; в) відомчі нормативно-правові акти – інструкції, накази та інші нормативні документи відомств і міністерств; г) внутрішньоорганізаційні – це нормативні документи, серед яких інструкції, статuti, які діють лише всередині організацій або військових частин; г) локальні – це нормативні акти, які можуть передбачати приписи, прийняті на рівні певного підприємства, організації чи установи (наприклад, правила внутрішнього розпорядку) [23, с.92]. Така класифікація, на нашу думку, є найбільш повною. Щодо особливостей підзаконних актів, то В.Г. Хропанюк зазначив: «Підзаконні акти відіграють лише допоміжну та деталізуючу роль» [17, с.243], з чим ми погоджуємось. Враховуючи незалежність та самостійність системи судочинства, органи суду керуються

дуже вузькою низкою підзаконних актів, зокрема господарські суди України керуються Указом Президента України «Питання мережі господарських судів України» [24], Положенням «Про автоматизовану систему документообігу суду», методичними рекомендаціями щодо складання протоколів про адміністративні правопорушення судовими розпорядниками та ін. [25].

Особливе місце в законодавстві посідають міжнародні документи. Так, європейська Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 1950 р. забезпечує право на справедливий суд (ст.6) [26]. Право на справедливий суд можна вважати однією з фундаментальних засад функціонування господарських судів, оскільки справедливе правосуддя є метою органів судової влади України. Європейська хартія про статус суддів від 1998 р. проголошує основні засади для визначення статусу суддів з метою забезпечення їх компетентності, незалежності і неупередженості, на які розраховує кожна особа, яка звернулася до суду за захистом прав чи охороною інтересів (ст.1) [27]. Цю засаду також можна вважати фундаментальною засадою організації та функціонування господарських судів в Україні, яка закріплена в міжнародному нормативно-правовому акті й ратифікована Україною, що є складовою нормативно-правового регулювання організації та функціонування господарських судів в Україні.

Отже, нормативно-правове регулювання організації та функціонування господарських судів України є фундаментальним процесом для забезпечення належного здійснення господарськими судами покладених на них функціональних повноважень. Сутність нормативно-правового регулювання організації та функціонування господарських судів України полягає у визначенні та законодавчому закріпленні процедур, які виконуються в процесі здійснення правосуддя з господарських спорів, визначення певної частини законодавства України, яка буде регламентувати і регулювати саме відносини з організації та функціонування. Нормативно-правове регулювання ор-

ганізації та функціонування господарських судів в будь-якому його вигляді підтверджує статус України, як правової держави, в якій верховенство права забезпечується не лише нормами Конституції України на папері, а й якісними результатами діяльності запровадженої у країні системи господарських судів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Словарь современного русского литературного языка. Т. 12. «Р» / под ред. В. П. Фелицына, И. Н. Шмелева, М. В. Медведева, Н. А. Кругликовой. – М.-Л. : Изд-во Академии наук СССР, 1961. – 1679 с.
2. Доржиев Ж. Б. Теория государства и права. Учебно-методическое пособие / Ж. Б. Доржиев. – Улан-Удэ : Изд-во ВСГТУ, 2005. – 345 с.
3. Черданцев А. Ф. Теория государства и права : учебник для вузов / А. Ф. Черданцев. – М. : Юрайт, 2000. – 432 с.
4. Атаманчук Г. В. Теория государственного управления : курс лекций / Г. В. Атаманчук. – М. : Юрид. лит., 1997. – 400 с.
5. Волинка К. Г. Теорія держави і права : навчальний посібник / К. Г. Волинка. – К. : МАУП, 2003. – 240 с.
6. Галахтин М. Г. Правоведение / М. Г. Галахтин. – М. : МИЭТ, 2002. – 110 с.
7. Кивалов С. В. Основы правоведения Украины : учеб. пособие / С. В. Кивалов, П. П. Музыченко, Н. Н. Крестовская, А. Ф. Крыжановский. – Х. : Одиссей, 2005. – 384 с.
8. Алексеев С. С. Общая теория права : в 2 т. Т. 2 / С. С. Алексеев. – М. : Юрид. лит., 1981. – 354 с.
9. Ковальський В. С. Правотворчість теоретичні та логічні засади / В. С. Ковальський, І. П. Козінцев. – К. : Юрінком Інтер, 2005. – 192 с.
10. Довідка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/main/a#Find>.
11. Аманацкий Ю. В. Теория государства и права (схемы и комментарии) / Ю. В. Аманацкий. – СПб. : Издательский дом «Сентябрь», 2000. – 208 с.
12. Бабаев В. К. Теория государства и права / В. К. Бабаев. – М. : Юристъ, 2003. – 592 с.
13. Основы права : учебник / З. Г. Крылова, Э. П. Гаврилов, В. И. Гуреев и др. ; под ред. З. Г. Крыловой. – М. : Высш. шк., 2000. – 400 с.
14. Конвенція «Про захист прав людини і основоположних свобод» // Офіційний вісник України. – 1998. – № 13. – С. 270.
15. Закон України «Про ратифікацію Угоди між Україною та Португальською Республікою про соціальне забезпечення» // ВВР України. – 2012. – № 30. – Ст. 353
16. Основы государства и права : учебное пособие / под общей ред. д. ю. н., профессора С. А. Комарова. – М. : Манускрипт, 1998. – 320 с.
17. Хропанюк В. Г. Теория государства и права : учебник для высших учебных заведений / В. Г. Хропанюк ; под ред. В. Г. Стрекозова. – М. : Изд-во «Интерстиль», «Омега-Л», 2008. – 384 с.
18. Лазарев В. В. Теория права и государства : учебник / В. В. Лазарев. – М. : Право и закон, 2002. – 576 с.
19. Конституція України // ВВР України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
20. Закон України «Про судоустрій і статус судів» : від 07.07.2010 р., № 2453–17 // ВВР України. – 2010. – № 41-42, № 43, № 44-45. – Ст. 529.
21. Господарський процесуальний кодекс України // ВВ Ради України. – 1992. – № 6. – Ст. 56.
22. Мамутова В. К. Науково-практичний коментар Господарського кодексу України / В. К. Мамутова, Г. Л. Знаменський. – К. : Юрінком Інтер, 2004. – 688 с.
23. Косарев А. И. Теория государства и права / А. И. Косарев. – М. : Юнити, 2000. – 207 с.
24. Указ Президента України «Питання мережі господарських судів України» // Офіційний вісник України. – 2010. – № 62. – Ст. 2161.
25. Методичні рекомендації щодо складання протоколів про адміністративні правопорушення [Електронний ресурс]. – Режим дос-

тупу: <http://court.gov.ua/dsa/2214/5247s87we>.

26. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_004.

gov.ua/laws/show/995_004.

27. Європейська хартія про статус суддів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_236.

Стратієнко Л. В. Особливості нормативно-правового регулювання організації та функціонування господарських судів України / Л. В. Стратієнко // Форум права. – 2013. – № 1. – С. 968–975 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2013-1/13clvgsu.pdf>

Досліджено особливості нормативно-правового регулювання організації та функціонування господарських судів України. Проаналізована система нормативно-правових актів, які регулюють всі аспекти забезпечення організації та функціонування господарських судів України. З'ясована роль та значення нормативно-правового регулювання організації та функціонування господарських судів України.

***

Стратиенко Л.В. Особенности нормативно-правового регулирования организации и функционирования хозяйственных судов Украины.

Исследованы особенности нормативно-правового регулирования организации и функционирования хозяйственных судов Украины. Проанализирована система нормативно-правовых актов, которые регулируют все аспекты обеспечения организации и функционирования хозяйственных судов Украины. Выяснена роль и значение нормативно-правового регулирования организации и функционирования хозяйственных судов Украины.

***

Stratienko L.V. Features of Normative Legal Regulation of Organization and Functioning of the Commercial Courts of Ukraine

The peculiarities of normative legal regulation of the organization and functioning of the commercial courts of Ukraine were researched. The system of laws and regulations that govern all aspects of the organization and functioning of the commercial courts of Ukraine analyzed. Clarified the role and importance of legal regulation of the organization and functioning of the commercial courts of Ukraine.